

גם במטולה היה שקט בדרך כלל. שוב, להוציא פשיטות שוד והתנכלויות. את מרבית ההתקפות וההתנכלויות סבלה תל-חי. תל-חי שכנה ממש על אם הדרך והיתה סמוכה מאד לחלסה, מקום מושבו של אותו קאמל. הוא ואנשיו היו עוברים תמיד ליד תל-חי ותמיד היו להם טענות.

שניאור שפושניק היה ההרוג הראשון בתל-חי. כאשר נפצע, הגיעו אלי למטולה שליחים מתל-חי בבקשם את רופא המושבה. יצאתי איתם, הלכנו בחושך כאשר אנו תומכים ברופא שלנו, ד"ר סטרנין, שהיה קצר רואי. כאשר הגענו, שניאור שפושניק לא היה כבר בין החיים. למחרת, אחרי שהודענו לשלטונות על המקרה, הגיע מגידדה רופא ממשלתי עם כמה שוטרים שאף לא ירדו מהסוסים. הרופא חתם על תעודת הפטירה ובזה יצאו ידי חובתם. היה זה באמצע דצמבר 1919, כחודשיים-וחצי לפני הקרב הסופי.

יום הקרב הגדול בתל חי

יום י"א באדר תר"פ 1.3.1920 החל בהתגודדות של בדואים רבים סביב חצר תל-חי. קאמל אל חסיין¹⁶ שהגיע, ביקש להכנס ולבדוק אם יש צרפתים בחצר. טרומפלדור הגיע מכפר גלעדי, הם הורשו להיכנס לחצר ומאותו רגע החלה שרשרת של טעויות.

נורתה יריה אחת, אחריה מטח אש, כולם ירו בכולם והתוצאה ידועה.

ששה מאנשינו נהרגו אותו יום בתל-חי ובראשם טרומפלדור.

לדעתי, אף שלא הייתי במקום באותו יום, היו כאן כמה טעויות: ראשית, מתן הרשות להיכנס, בלא מתורגמן לערבית. מלווה דובר ערבית היה יכול למנוע את הטרגדיה.

שנית, טרומפלדור יצא לחצר בעצמו, במקום לשלוח מישהו לבדוק מה קורה. נפגע פעמיים ומההתחלה התרחש הקרב בלי מפקד.

הרעיון לפתוח פתח בקיר אל הרפת כדי שלא יהיה צורך לצאת לחצר שטופת היריות, לא עלה אלא בשלב מאוחר.

ומה היה קל יותר מאשר להוציא אבן מן הקיר ולפתוח פתח בין החדרים.

שלישית, וזה העיקר, הערבים רצו לצאת מן החצר חמושים, מה שלא ניתן להם. ושוב, יתכן שלא הבינו את שפתם. הם הרגישו עצמם לכודים ולכן נלחמו על נפשם.